

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕДІАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма «Професійна освіта. Цифрові технології»
Спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Спеціалізація 015.39 Цифрові технології
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
педагогіки та освітнього менеджменту
імені Богдана Ступарика
Протокол № 9 від 21 січня 2026 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Медіація: теорія і практика розв'язання конфліктів
Викладач	доктор філософії, асистент Басараб Наталія Ярославівна
Контактний телефон викладача	+380974175586
E-mail викладача	natalia.basarab@pnu.edu.ua ; nataliia.basarab@cnu.edu.ua
Освітня програма	«Професійна освіта. Цифрові технології»
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС – 3 (90 год.)
Спеціальність	015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Понеділок, 15:00, 510 ауд. (Бандери 1) консультації з питань курсу та самостійної роботи.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Курс призначений для студентів, що мають інтерес до вивчення та розвитку навичок медіації як альтернативного методу вирішення конфліктів. У цьому курсі студенти отримають загальне уявлення про концепції та принципи медіації, а також зможуть поглибити свої знання про практичні аспекти цього процесу. Зокрема, вони вивчатимуть техніки спілкування, активного слухання, побудови ефективних діалогів та засоби врегулювання конфліктів за допомогою комунікативних технік, розповсюджених у медіації. Курс також забезпечить студентам можливість вивчити етичні та правові аспекти медіації, розглянути реальні сценарії та вправи для практичного застосування отриманих знань. Завдяки цьому курсу студенти зможуть розвинути навички медіатора, які є корисними як у професійній діяльності, так і в особистому житті, сприяючи ефективній комунікації та конструктивному вирішенню конфліктів.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета навчальної дисципліни полягає у наданні студентам глибокого розуміння принципів, методів та технік медіації як ефективного інструменту вирішення конфліктів.</p> <p>Цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Надання здобувачам освіти теоретичних знань щодо концепцій, моделей та принципів медіації. - Розвиток у студентів практичних навичок медіатора, включаючи ефективне спілкування, слухання та побудову діалогу. - Вивчення етичних та правових аспектів медіації. - Ознайомлення з різноманітними сценаріями та вправами для практичного застосування медіаційних технік. - Підготовка студентів до ролі медіатора в різних контекстах, зокрема у професійній сфері. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності (ЗК):</p> <p>ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і</p>	

технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 06 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 07 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 08. Здатність працювати в команді.

ЗК 09. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 01. Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності.

СК 04. Здатність спрямовувати здобувачів освіти на прогрес і досягнення.

СК 05. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення та інтегрувати їх в освітнє середовище.

5. Програмні результати навчання

ПР 06. Доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу державною та іноземною мовами.

ПР 07. Аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення.

ПР 08. Самостійно планувати й організовувати власну професійну діяльність і діяльність здобувачів освіти і підлеглих.

ПР 09. Відшукувати, обробляти, аналізувати та оцінювати інформацію що стосується професійної діяльності, користуватися спеціалізованим програмним забезпеченням та сучасними засобами зберігання та обробки інформації.

ПР 10. Знати основи психології, педагогіки, а також фундаментальних і прикладних наук (відповідно до спеціалізації) на рівні, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених цим стандартом та освітні програмою.

ПР 11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні/розвивальні проекти.

ПР 13. Застосовувати у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін і обирати доцільні технології та методики в освітньому процесі.

ПР 14. Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та розвитку здобувачів освіти.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни курсу 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	015 Професійна освіта	3	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	лекції	заняття	сам. робота
------------	--------	---------	-------------

<p>Тема 1. Конфлікт як соціально-психологічне явище Поняття, структура та динаміка конфлікту. Типи й рівні конфліктів (міжособистісні, внутрішньоособистісні, групові). Причини конфліктів. Конструктивні, деструктивні наслідки конфліктів. Основні способи профілактики конфліктів. Медіація як альтернативний спосіб профілактики/врегулювання конфліктів.</p>	2	2	10
<p>Тема 2. Теоретичні основи медіації Сутність і принципи медіації. Медіація як форма альтернативного вирішення спорів. Морально-етичні основи діяльності медіатора. Основні моделі медіації (Фасилітативна медіація. Оціночна медіація. Трансформативна медіація. Наративна медіація.). Матриця вирішення конфліктів Томаса Кілманна.</p>	2	4	10

<p>Тема 3. Етапи процесу медіації Підготовка до медіації: аналіз сторін, очікувань, запиту. Проведення медіаційної сесії: етапи та завдання. Стратегії і техніки роботи медіатора. Завершення процесу: домовленість, угода, постмедіаційний супровід.</p>	2	4	10
<p>Тема 4. Комунікативна компетентність медіатора Активне слухання, емпатія, парафразівування, уточнення. Мовні бар'єри та невербальні сигнали. Маніпуляції, упередження та способи їх подолання. Емоційна регуляція та стресостійкість медіатора.</p>	2	2	10
<p>Тема 5. Медіація у професійній діяльності педагога Конфлікти в освітньому середовищі: учень-учень, учень-учитель, учитель-адміністрація. Особливості шкільної медіації. Медіація як технологія формування культури миру в колективі. Роль медіатора в командній взаємодії.</p>	2	4	10
<p>Тема 6. Профілактика булінгу та конфліктів в</p>	2	2	10

<p>закладах освіти засобами медіації Поняття булінгу, кібербулінгу, мобінгу, харасменту. Психологічні механізми агресивної поведінки. Медіаційний підхід у запобіганні булінгу. Відновні практики як альтернатива покаранню. Формування культури ненасильства серед учнів.</p>			
Всього	12	18	60
7. Система оцінювання до навчальної дисципліни			
<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>Оцінювання здійснюється відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Вид контролю – залік Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів: практичні заняття - 50 балів; тестування до практичних /семінарських занять – 30 балів; підготовка індивідуальних наукових повідомлень, які запропоновано на вибір у тематиці практичних/семінарських занять – 20 балів. Максимальна кількість балів -100</p> <p>Вага оцінок у відсотках становить : Практичні/семінарські заняття - 50 %; тестування до практичних/семінарських занять – 30 %; підготовка індивідуальних наукових повідомлень, які запропоновано на вибір у тематиці практичних/семінарських занять – 20 %.</p> <p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті.</p>		

Шкали оцінювання		
університетська	національна	шкала ЄКТС
90-100	відмінно	A
80-89	добре	B
70-79		C
60-69		D
50-59	задовільно	E
26-49		FX
1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F

Вимоги до письмових робіт

Впродовж вивчення дисципліни студенти виконують завдання у формі тестів, які розміщені на сайті дистанційного навчання університету <https://d-learn.pnu.edu.ua/> (максимальний бал – 100 балів за кожен тест, де вага оцінки – 30 % за виконане тестування).

Оцінювання за кожен тестовий контроль здійснюється за 100 бальною шкалою, яку відображено у таблиці вище.

Максимальна кількість балів, яку здобувач освіти може отримати за тестовий контроль складає 100 балів, де вага цього виду роботи – 30 % за всі виконані тести.

Семінарські/практичні заняття

Поточне оцінювання знань здійснюється під час проведення практичних занять та оцінюється в у 100 бальній системі (де максимальний бал – 100 балів, а вага цього виду роботи – 50 %).

«90-100 балів» – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей (в т.ч. у вигляді мультимедійних презентацій), глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

«70-89 балів» – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей (в т.ч. у вигляді мультимедійних презентацій), в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

«50-69 балів» – здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей (в т.ч. у вигляді мультимедійних презентацій), але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при

цьому окремі суттєві неточності та помилки.

«Менше 50 балів» – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Критерії оцінювання виконаних завдань для самостійної (індивідуальної) роботи – наукові повідомлення (максимум 100 балів – 20 %).

90–100 балів (відмінно) - наукове повідомлення виконано на високому рівні, тема повністю розкрита, зміст відзначається глибиною аналізу й оригінальністю підходів. Використано сучасні наукові джерела, аргументовано подано власні висновки. Робота має логічну структуру, грамотний і науково виважений стиль викладу. Під час представлення здобувач освіти вільно володіє матеріалом, упевнено відповідає на запитання, демонструє наукову зрілість. Виступ супроводжується якісною мультимедійною презентацією.

80–89 балів (добре) - тема наукового повідомлення розкрита повно, проте окремі положення потребують уточнення або глибшого обґрунтування. Джерельна база є достатньою, однак аналіз матеріалів частково поверховий. Виклад логічний, але трапляються незначні стилістичні або структурні недоліки. Під час представлення здобувач освіти виявляє достатнє розуміння матеріалу, відповідає на запитання, проте аргументація не завжди переконлива. Мультимедійний супровід є, але не повністю узгоджений зі змістом виступу.

70–79 балів (добре) – основні питання теми висвітлено, але аналіз носить описовий або фрагментарний характер. Джерельна база обмежена, висновки подані узагальнено, без глибокої аргументації. Структура роботи не завжди логічна, спостерігаються неточності у формулюваннях. Під час представлення здобувач освіти володіє матеріалом частково, допускає неточності у відповідях. Презентація є, проте спрощена або стандартна.

60–69 балів (задовільно) – тема розкрита частково, зміст подано поверхово, окремі положення залишено без пояснення. Використано невелику кількість джерел, серед яких трапляються застарілі. Структура роботи нечітка, висновки неповні, стиль викладу недосконалий. Під час представлення здобувач освіти володіє

	<p>матеріалом на елементарному рівні, припускається помилок у змісті та мовленні. Мультимедійний супровід мінімальний або формальний.</p> <p>50–59 балів (задовільно) – наукове повідомлення має поверховий характер, не всі завдання виконано. Зміст частково не відповідає темі, висновки неаргументовані. Робота містить значну кількість мовних і стилістичних помилок. Під час представлення здобувач освіти не демонструє достатнього рівня розуміння матеріалу, виступ невпевнений, відповіді неточні. Презентація формальна або відсутня.</p> <p>Менше 49 балів – (незадовільно) – робота не відповідає вимогам і поставленому завданню, тема не розкрита, допущено суттєві змістові помилки. Відсутні наукові посилання, порушено принципи академічної доброчесності. Логіка викладу відсутня, висновки необґрунтовані. Під час представлення здобувач освіти не орієнтується у змісті, не здатний пояснити основні положення, мультимедійний супровід відсутній.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Здобувач допускається до підсумкового контролю, якщо відпрацював всі заняття і в підсумку за результатами оцінювання набрав не менше 25 % - за практичні заняття, 15 % - за тестові завдання, 10 % - за індивідуальні завдання. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів за роботу протягом семестру.</p> <p>Умови допуску до підсумкового контролю передбачають дотримання Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Підсумкова (залікова) оцінка виставляється за результатами сумування балів, отриманих студентом під час практичних занять та за всі види виконаних робіт. Максимальна кількість балів — 100 (100 %).</p> <p>Відповідно до коефіцієнтів, визначених в електронному журналі, вага складових оцінювання розподіляється таким чином:</p> <ul style="list-style-type: none"> практичні заняття – 50 %; тестування – 30 %; самостійна (індивідуальна) робота – 20 %.
<p>7. Політика навчальної дисципліни</p>	

Письмові роботи:

Присутність здобувачів вищої освіти на контрольній роботі є обов'язковою. У процесі написання контрольної роботи та виконання індивідуальних завдань неприпустимими є плагіат та списування.

Академічна доброчесність: Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників університету. Ознайомитися з «Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Редакція 2)» можна за покликанням: <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf>.

Відвідування занять:

Якщо здобувач пропустив практичне заняття, необхідно виконати всі практичні завдання, передбачені даним заняттям, пройти тестування та отримати відповідну оцінку. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.

Здобувач вищої освіти, який не набрав 25% (сума балів за практичні заняття і самостійну роботу) до залікової роботи не допускається. У такому випадку до початку сесії здобувач може отримати допуск, відпрацювавши всі заняття і виконавши всі передбачувані види робіт, зокрема, виконання самостійної роботи, тестування у системі дистанційного навчання (<https://d-learn.pnu.edu.ua>). Студент, який не набрав мінімум 50 балів за курс, має право перездати залік на талоні №2, №3 відповідно до «Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS (Редакція 4)»

<https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf>

Лекції, тестові завдання, завдання для самостійної роботи, а також додаткові ресурси для засвоєння змісту курсу є доступними на сайті дистанційного навчання. Консультації щодо виконання самостійної роботи можна отримати щопонеділка в аудиторії 510 (вул. Бандери, 1) або в режимі онлайн, за допомогою e-mail, viber, telegram, Google meet.

Студент, який навчається за **індивідуальним графіком**, має опрацювати самостійно весь матеріал і виконати всі види контролю відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-indyvidualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylii-stefanyka.pdf

Неформальна освіта: Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3)»

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylii-stefanyka.pdf

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemu, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

ОСНОВНА

1. Басараб Н.Я. Роль позитивної педагогіки в системі підготовки вчителів. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць* / редкол. В.В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2024. Випуск 35. С. 99-104. URL: <https://pedalmanac.site/index.php/main/issue/view/13/15>
2. Білик Н. Л. Соціально-педагогічна технологія медіаторства у вирішенні конфліктів між молодшими підлітками: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.05 / Чернівецький національний

- університет імені Юрія Федьковича. Чернівці, 2017. 228 с.
3. Васянович Г. П. Педагогічна етика: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2011. 256 с.
 4. Веремчук А. М. Конфлікти у спілкуванні та шляхи їх розв'язання. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка Національної АПН України. Проблеми загальної та педагогічної психології. 2012. Т. 24. ч. 6. С. 67–74.
 5. Гірник А.М. Основи конфліктології: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Києво-Могилян. акад., 2010. 222 с. URL: http://pidruchniki.com/15660212/psihologiya/poseredniststvo_konfliktah.
 6. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 456 с.
 7. Конфліктологія та медіація : навчальний посібник / укладач В.І. Дорош; за загальною редакцією В.І. Дороша ; Міністерство освіти і науки України, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Львів; Видавництво "Новий Світ-2000", 2021.Чернівці : 248с.
 8. Крохмальна Г.І. Сучасні тенденції педагогічної комунікації у вищому навчальному закладі. Матеріали звітних конференцій факультету педагогічної освіти. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. Вип. 3. С.17-20.
 9. Марченко В.С. Формування професійного іміджу сучасного вчителя. Наука і освіта. №1, 2016. С. 120-125.
 10. Надвинична Т., Яремко О. Інноваційні засоби розвитку паритетної освітньої взаємодії між учасниками освітнього процесу у ЗВО. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Серія: Психологія. 2023. Вип. 2 (58). С. 19–24.
 11. Педагогічна майстерність учителя: навч. посіб. / за ред. В. М. Гриньової, С. Т. Золотухіної. Харків: ОВС, 2016. 224 с.
 12. Педагогічна майстерність: підруч. / за ред. І. А. Зязюна. Київ: СПО Богданова А. М., 2008. 376 с.
 13. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII (редакція від 05.03.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
 14. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021 р. № 1875-IX. Офіційний вісник України. 2021. № 98. Стор. 15. Ст. 6340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#n255> (дата звернення: 13.05.2025) медіаційні служби при ЗВО URL: <https://mediation.ua/projekty/mediaciyini/sluzhbi/pri/zvo>.
 15. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII (редакція від 16.03.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
 16. Професійна і прикладна етика: навчальний посібник / [Аболіна Т.Г., Василькевич Я.З., Заболотна В.О., Коцур В.П., Рик С.М., Рогожа М.М.]; за заг. ред. Коцура В.П. Препринт. Переяслав-Хмельницький, 2016. 314 с.
 17. Спіріна Т.П. Етика соціально-педагогічної діяльності : навч.-метод. посіб. К. : Київ. ун-т ім Б. Грінченка, 2013. 247 с.
 18. Тарасевич Н.М. Стратегія поведінки вчителя у складних педагогічних ситуаціях: Спецкурс. Тексти лекцій. Полтава: ЮЦПДПУ, 2005. 119 с.
 19. Українська академія медіації. Проєкт «Consent: підвищення в Україні ролі альтернативного вирішення спорів з фокусом на медіацію». URL: <https://mediation.ua/projekty/consent>
 20. Фізеші О.Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: Навчальний посібник. К.: Кондор-Видавництво, 2013. 390 с.
 21. Хавкіна Л. М. Іміджологія: навчально-методичний посібник. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 64 с. 11. Шавкун І. Г., Дибчинська Я.С.Формування іміджу організації : [навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Менеджмент»]. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 111 с.
 22. Цюрупа М. В. Основи конфліктології та теорії переговорів : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / М. В. Цюрупа. - Київ : Кондор, 2014. - 192 с.
 23. Шевченко Г.П. Духовна культура і педагогіка. *Духовність особистості у вимірах культури, виховання та освіти: вибрані наукові статті*. К.: «Педагогічна думка», 2017. 210 с.

ДОДАТКОВА

1. Birk Helen. How to Resolve & Manage Conflict at Universities: 6 Strategies. URL: <https://pollackpeacebuilding.com/blog/resolve-conflict-at-universities/>.
dlya_shkilnyh_sluzhb_mediaciyi_ua.pdf
2. José Ángel Martínez-López, Jerónimo Molina Cano, Pilar Munuera Gómez, Ana Maria Costa e Silva. Analysis of the Perception of Conflict and Its Positive Resolution in University Students URL: <https://www.mdpi.com/2076-0760/11/11/529>.
3. Leidenfrost Josef. Conflict resolution at universities: Ombudsman mediation as a tool? Perspective. Focus. 2015. № 2. С. 101–106. URL: [file:///C:/Users/notebook/Downloads/PM_2-15_Leidenfrost_German_to_English%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/notebook/Downloads/PM_2-15_Leidenfrost_German_to_English%20(1).pdf).
4. Novhorodskyi, R., & Pylypenko, D. (2022). ШКІЛЬНА МЕДІАЦІЯ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ У ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ. *Наукові записки. Серія "Психолого-педагогічні науки"*; (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя), (1), 61-68. URL: <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2022-PP-1-61-68>
5. Басараб Н.Я. Роль позитивної педагогіки в системі підготовки вчителів. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць* / редкол. В.В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2024. Випуск 35. С. 99-104. URL: <https://pedalmanac.site/index.php/main/issue/view/13/15>
вищої освіти: у пошуках моделі та способів організації. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Вип. 3 (43). 2019. С. 59–64. URL: <https://visnyk-psp.kpi.ua/article/view/194984>.
6. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. 2-ге вид. / за заг. ред. проф. І. Д. Звереві. Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. 536 с.
7. Єнін М. Н., Макаренко Д. В., Северенчик О. П. Медіація в освітньому просторі закладів
8. Заверико Н. В. Медіація як технологія розв'язання конфліктів серед підлітків: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2012. № 2.
9. Мазаракі Н. А. Зміст принципу конфіденційності медіації. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 6 (21). Т. 1. С. 30–33. URL: http://pjuv.nuoua.od.ua/v6_2017/part_1/9.pdf.
10. Можайкіна О. С. Сутність принципу добровільності в медіації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2020. Серія Право. Вип. 61. Т.1. С. 77–79. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/02/19-2.pdf>.
11. Наказ МОН України «Про вжиття заходів щодо запобігання насильству над дітьми» від 01.02.2010 р. № 59. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0059290-10#Text>
12. Огречук Г. О. Добровільність та конфіденційність як основоположні принципи медіації. *Наше право*. 2014. № 10. С. 177–183. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nashp_2014_10_33. С. 28–33.
13. *Соціальна педагогіка: навч. посіб.* / за ред. О. В. Безпалько. Київ: Академвидав, 2013. 321 с.
14. Створення системи служб порозуміння для впровадження медіації за принципом «рівний-рівному / рівна-рівній» та вирішення конфліктів мирним шляхом у закладах освіти. Київ: ФОП Нічога С. О., 2018. 174 с. С. 19–21.
15. Шкільна медіація: посібник для шкільних служб медіації / упоряд.: Ольга Дацько, Валентина Боченкова, Валентина Якименко. Черкаси, 2019. 24 с. URL: https://www.schools-for-democracy.org/images/documents/358/shkilna_mediaciya_posibnyk.
16. Яремко Оксана, Оленчук Надія. Роль медіації в освітньому просторі України. Трансформаційні процеси соціально-гуманітарної освіти сучасної України в умовах війни: виклики, проблеми та перспективи : матер. II міжн. наук.-практ. конф-ції (м. Тернопіль, 20–22 червня 2024 року). Тернопіль: ЗУНУ, 2024. С. 41–42.
17. Студентський путівник URL: https://drive.google.com/file/d/1uPLDtWCSDHdfB6JTVXLhm3K55SUnl_f8/view?usp=sharing

Викладач:

доктор філософії, асистент
кафедри педагогіки та освітнього
менеджменту ім. Б. Ступарика

Наталія БАСАРАБ